

GK-50
7/10802, 10803
10804, 10805
10806, 10807
10808, 10809
07.01.2010

T.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : B.12.0.SGB.0.03-610-78
Konu : Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 23.11.2009 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-17276 sayılı yazı.

İlgi yazı ekinde alınan, İstanbul Milletvekili Ahmet TAN'a ait 7/10802, Afyonkarahisar Milletvekili Abdülkadir AKCAN'a ait 7/10803, Hatay Milletvekili Süleyman Turan ÇİRKİN'e ait 7/10804, Mersin Milletvekili İsa GÖK'e ait 7/10805, Kırklareli Milletvekili Turgut DİBEK'e ait 7/10806, Manisa Milletvekili Erkan AKÇAY'a ait 7/10807, Kütahya Milletvekili Alim IŞIK'a ait 7/10808 ve Ardahan Milletvekili Ensar ÖĞÜT'e ait 7/10809 esas nolu yazılı soru önergelerine ilişkin Bakanlığımız görüşü ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Mehdi EKER
Bakan

EKLER:

1. Görüş 7/10802 (3 sayfa)
2. Görüş 7/10803 (1 sayfa)
3. Görüş 7/10804 (1 sayfa)
4. Görüş 7/10805 (6 sayfa)
5. Görüş 7/10806 (1 sayfa)
6. Görüş 7/10807 (3 sayfa)
7. Görüş 7/10808 (2 sayfa)
8. Görüş 7/10809 (1 sayfa)

YAZILI SORU ÖNERGESİ

Önerge Sahibi

:Ahmet TAN

İstanbul Milletvekili

Esas No

:7/10802

İnsan sağlığının korunması devletimizin en önemli görevlerinden biri iken sağlığımız devlet eliyle tehlikeye atılmaktadır. 26 Ekim 2009 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Genetik Yapısı Değiştirilmiş Organizmalara (GDO) dair yönetmelik ile GDO'lu ürünlerin kullanılması meşrulaştırılmaktadır. Oysa bu organizmaların insanlar üzerindeki etkileri kesin olarak belirlenmemiştir. Bu bağlamda;

SORU 1) GDO'lu yemlerle beslenen hayvanların ve ürünlerinin GDO'lu kabul edilmesi ve GDO'lu ürün olarak etiketlenmesine dair herhangi bir hükmün bu yönetmelikte yer almasının sebebi nedir?

CEVAP 1) 26.10.2009 tarih ve 27388 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Gıda ve Yem Amaçlı Genetik Yapısı Değiştirilmiş Organizmalar ve Ürünlerinin İthalatı, İşlenmesi, İhracatı, Kontrol ve Denetimine Dair Yönetmelik" hükümlerine göre GDO'lu yem ile beslenen hayvanlardan elde edilen hayvansal ürünleri etiketlemek zorunlu değildir. Çünkü GDO içeren yemler ile beslenen hayvanlardan elde edilen et, süt, yumurta gibi hayvansal ürünlerde transgenik yem çeşidine ait genetik materyale rastlanılmadığı çok sayıda bilimsel araştırma ile teyit edilmiştir. Avrupa Birliğinin gıda güvenliğinden sorumlu bağımsız kuruluşu EFSA (Avrupa Gıda Güvenliği Otoritesi) tarafından hazırlanan "GDO'lu yemlerle beslenen hayvanların eti, sütü ve yumurtalarında rekombinant DNA veya proteinlerin akibeti" konulu raporun sonuç kısmında özet olarak;

a- Biyolojik olarak aktif olan genler ve proteinler, gıda ve yemlerde çeşitli miktarlarda bulunurlar. Hayvanların ve insanların sindirim sisteminde, bu gıda ve yemlerin yenmesi sonrasında, kısa DNA veya peptidlere hızla parçalandığı,

b- Bugüne kadar, canlı hayvanlar üzerinde yapılan çok sayıdaki deneysel çalışmalar sonucunda; "broyler, inek, domuz veya bıldırcın gibi çiftlik hayvanlarının dokularında, sıvılarında veya yenilebilir ürünlerinde GDO'lu bitkilerden alınan rekombinant DNA parçacıkları veya proteinlere rastlanmadığı" ifade edilmektedir.

Avrupa Birliği yasalarında da bu teyit edilmektedir. GDO'ların etiketlenmesi ve izlenebilirliğine dair Regülasyon (EC)1830/2003'e göre; GDO içerikli maddelerden türetilmiş tüm yem ve gıdalar, son üründe GDO olup olmadığına bakılmaksızın, etiketlenmek zorundadır. Ancak ilgili kanuna göre GDO'lu yem ile beslenen hayvanlardan elde edilen et, süt, yumurta vb. ürünler etiketlenmek zorunda değildir. Buna göre transgenik yemlerle beslenen hayvanlardan elde edilen ürünlerin risk taşımadığı kabul edilmektedir.

SORU 2) Ürünlerin, Genetiği Değiştirilmiş Organizma (GDO) olarak kabul edilmesi için % 0,9'luk oran üst sınır olarak belirlenmiştir. Bu üst sınırın aşılması halinde GDO'lu ürünlerin sağlık üzerindeki zararları nelerdir?

CEVAP 2) 20 Kasım 2009 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanan "Gıda ve Yem Amaçlı Genetik Yapısı Değiştirilmiş Organizmalar ve Ürünlerinin İthalatı, İşlenmesi, İhracatı, Kontrol ve Denetimine Dair Yönetmelik"te Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelikte % 0,9'luk limit kaldırılmış olup, Bakanlığımızca izin verilen genler haricinde GDO tespit edilen ürünlerin ithalatına izin verilmemektedir.

SORU 3) GDO'lu ürünlerin "bebek mamaları" başta olmak üzere çeşitli ürünlerde kullanılması yasağına, "insan ve hayvan tedavisinde kullanılan antibiyotiklere karşı direnç genleri içeren GDO ve ürünlerinin ithalatının ve piyasaya sürülmesinin" de eklenmesi GDO'lardaki tehlikenin büyüklüğünün bizzat bakanlık tarafından da kabul edildiğini göstermektedir. Bu

durumda bazı AB ülkelerinde olduğu gibi GDO'lu ürünlerin tümünden yasaklanması yolunu neden gidilmemektedir?

SORU 5) Bebeklerin korunması için bebek mamalarında GDO'lu ürünlerin kullanılması yasaklanırken emziren annelerin GDO'lu ürün tüketmelerinin önlenmesi için herhangi bir hazırlığınız var mıdır?

SORU 6) Bebekler için tehlikeli kabul edilen ürünlerin çocuklar ve yetişkinler için zararsız olarak kabul edildiği yönetmelikteki boşluklardan anlaşılmaktadır. Bunun en çarpıcı kanıtı ürünlere "GDO yoktur!" ibaresine konulmasına getirilen yasaktır. Oysa mevzuatınız ürünlere "domuz eti yoktur" veya "trans yağı yoktur" etiketi yapıştırılmasına olanak tanımaktadır. GDO'lu ürünlerin dolaylı yoldan bu şekilde korunmasının nedeni nedir?

CEVAP 3-5-6) GDO'lu ürünlerin bebek mamaları ve bebek formülleri, devam mamaları ve devam formülleri ile bebek ve küçük çocuk ek besinlerinde kullanılması yasaklanmıştır (5. Maddenin 3. Fıkrası). Bu hüküm AB ve ABD ülkelerinin tamamında kullanımında hiçbir kısıtlama olmadığı halde ülkemizde gelecek nesillerin korunması amacıyla "ihtiyati tedbir olarak" yasak kapsamına alınmıştır. Ayrıca insan ve hayvan tedavisinde kullanılan antibiyotiklere karşı direnç genleri içeren GDO ve ürünlerinin ithalatı ve piyasaya sunulması da bu yönetmelikle yasaklanmıştır (5. Maddenin 4. Fıkrası).

SORU 4) GDO'lu ürün tohumlarının doğal yollarla (rüzgar vs) çok geniş alanlara yayılıp diğer tohumlarla döllenerek yeni GDO'lu ürünlerin oluşmasına sebep olduğu bilinmektedir. Bu türden yayılmaları önlemek ve denetlemek için herhangi bir çalışma başlatılmış mıdır?

CEVAP 4) GDO'lu ürünlerin tohumlarının üretim amacıyla ülkemize girişi, 1998 yılında Bakanlığımız tarafından yürürlüğe konulan "Transgenik Kültür Bitkilerinin Alan Denemeleri Hakkında Talimat" ile düzenlenmiştir. Başvurular Talimat kapsamında değerlendirilmektedir. Şimdiye kadar sonuçlanmış herhangi bir izin başvurusu olmadığından, ülkemizde herhangi bir GDO'lu ürün üretilmemekte ve üretim amacıyla tohumluk ithalatı yapılmamaktadır. Bununla beraber, 16.12.2009 tarihinde TBMM'ye sevk edilen Biyogüvenlik Kanun Taslağında bitiksel ve hayvansal ürünlerin üretimi yasaklanmıştır.

SORU 7) Yönetmelikte, GDO'lu ürünlerin insan, hayvan ve çevre sağlığı üzerindeki zararları fark edildiği takdirde gıda veya yem işletmecisinin gerekli tedbirleri alması ve ürünü piyasadan çekmesi gerektiği belirtilmektedir. Ancak, zararlı etkilerinin yavaş yavaş ve uzun bir süreçte ortaya çıktığı bilinen GDO'larla ilgili gelecekte yaşanacak kitlesel sağlık sorunlarına karşı bakanlıkta, ayrı ve kapsamlı bir çalışma başlatmayı düşünüyor musunuz?

CEVAP 7) 5179 sayılı "Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun"un 10. Maddesinde İhtiyati tedbirler başlığı altında yer alan hükümler çerçevesinde acil durumlarda Bakanlığımızca gerekli çalışmalar yürütülmektedir. Ayrıca, Biyogüvenlik Kanun Taslağı TBMM'ye sevk edilmiş olup, bu kapsamda çok sıkı tedbirler getirilmektedir.

SORU 8) GDO'suz ürün almak isteyen tüketicilerin bu tercihlerinin etiketlere "GDO'su yoktur" ibaresinin konulması yasaklanarak önlenmesini hukuksal ve bilimsel hangi gerekçeye dayandırmaktasınız?

CEVAP 8) Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelikte belirtildiği gibi GDO'suz ürünlerin etiketlerinde GDO'suzdur ifadesi yazılabilecektir.

SORU 9) Tarım, Gıda ve Yem Yasaları, 4703 sayılı Yasa ve 441 sayılı KHK'nin GDO'larla ilgili düzenlemeler içermemesi ve Ulusal Biyogüvenlik Yasası'nın çıkarılmamış olması nedeniyle yönetmeliğin yasal dayanakları yoksun olduğu eleştirilerine yanıtınız nedir?

CEVAP 9) Bu Yönetmeliğin hukuki dayanakları arasında 18/4/2006 tarihli ve 5488 sayılı

Tarım Kanununun Biyolojik çeşitlilik, genetik kaynakların korunması ve biyogüvenliğin sağlanması başlığı altında yer alan 10. maddesinde “Bakanlık, biyolojik çeşitliliğin, genetik kaynakların ve ekosistemlerin korunması ve geliştirilmesine ilişkin araştırmalar yapar veya yaptırır. Biyoteknolojik yollarla ve/veya çeşitli ıslah metotları kullanılarak elde edilen ürünlerin fikrî mülkiyet hakları kapsamında korunması, kaydı, tescili, üretimi, tüketimi, gıda olarak kullanımı, ihracatı ve ithalatı hakkında ilgili kurum ve kuruluşların görüşü alınmak suretiyle gerekli düzenlemeleri yapar.” hükmüne yer verilmiştir. Aynı zamanda diğer bahse konu olan kanunlar da gıdaların ithalatı, işlenmesi, depolanması kontrol ve denetimlerine ilişkin hükümler içermektedir.

SORU 10) Halk sağlığını çok yakından etkileyecek olan GDO'lu ürünlerle ilgili düzenlemenin sadece bir yönetmeliğe bırakılmasının gerekçesi nedir?

CEVAP 10) Söz konusu Yönetmelik, Ulusal Biyogüvenlik Kanunu çıkıncaya kadar GDO ve ürünleri ile GDO taşıma riski bulunan ürünlerin kontrol ve denetim sisteminin oluşturulması amacıyla çıkarılmıştır.

SORU 11) "Risk değerlendirmesi" yapacak olan "Bağımsız Komite"de görevlendirilecek üye ve uzmanların Bakanlıkça atanmasının, bu komitenin tam anlamıyla "bağımsız ve bilimsel" kararlar almasına engel olacağı yolundaki eleştirileri nasıl yanıtlamaktasınız?

CEVAP 11) “Gıda ve Yem Amaçlı Genetik Yapısı Değiştirilmiş Organizmalar ve Ürünlerinin İthalatı, İşlenmesi, İhracatı, Kontrol ve Denetimine Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelikte “Bakanlık tarafından GDO ile ilgili bilimsel ve teknik verileri araştırarak, yorumlayacak ve görüş oluşturacak, görev süreleri iki yıl olan uzmanlar listesi teşkil ettirilir. Uzmanlar listesi üniversiteler, TÜBİTAK ve araştırma kuruluşlarında görevli konu ile ilgili uzman veya öğretim üyelerinden oluşturulur. Her bir başvuru için, uzmanlar listesinde bulunanlar arasından, Bakanlıkça seçilecek on bir üyeden oluşan yeni bir komite teşkil ettirilir” hükmü yer almaktadır

Bununla birlikte, Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar (GDO) ve ürünlerine ilişkin düzenlemeleri içeren Biyogüvenlik Kanunu Tasarısı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur.